

**(B 2) EUROOPAN UNIONIN
ASIANAJAJIEN
TAPA OHJEET**

Vahvistettu yksimielisesti 28.11.1998
CCBE:n yleiskokouksessa, jossa 18 valtuuskuntaa
edusti Euroopan Unionin asianajajaliittoja.

Suomennos vahvistettu Suomen Asianajajaliiton
valtuuskunnan talvikokouksessa 13.1.2000

*

EUTO korvaa aikaisemmat, 28.10.1988 vahvistetut
Euroopan yhteisön asianajajien tapaohjeet (EYTO)

EUROOPAN UNIONIN ASIANAJAJIEN TAPAOHJEET (28.11.1998)

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO

- 1.1 Asianajaja oikeudenhoidon osana
- 1.2 Hyvän asianajajatavan luonne
- 1.3 Yhteisten tapaohjeiden tarkoitus
- 1.4 Tapaohjeiden henkilöllinen ulottuvuus
- 1.5 Tapaohjeiden asiallinen ulottuvuus
- 1.6 Määritelmät

2 YLEISIÄ PERIAATTEITA

- 2.1 Itsenäisyys ja riippumattomuus
- 2.2 Luottamussuhde ja rehellisyys
- 2.3 Vaitiolovelvollisuus
- 2.4 Muiden asianajajaliittojen ohjeiden huomioonottaminen
- 2.5 Sopimattomat sivutoimet ja ammatit
- 2.6 Asianajotoiminnan markkinointi
- 2.7 Päämiehen etusija
- 2.8 Vastuurajoitus

3 SUHDE PÄÄMIEHEEN

- 3.1 Toimeksiannon vastaanottaminen ja siitä luopuminen
- 3.2 Eturistiriita
- 3.3 Pactum de quota litis
- 3.4 Palkkion määräytyminen
- 3.5 Ennakkomaksu
- 3.6 Palkkion jakaminen ulkopuolisten kanssa
- 3.7 Toimeksiannon taloudellinen hoito ja julkinen oikeusapu
- 3.8 Asiakasvarat
- 3.9 Ammatillinen vastuuvakuutus

4 SUHDE TUOMIOISTUIMIIN

- 4.1 Sovellettavat hyvää asianajajatapaa ohjeet tuomioistuimissa
- 4.2 Oikeudenkäynnin tasapuolisuus
- 4.3 Käyttäytyminen tuomioistuimessa
- 4.4 Väärät tai harhaanjohtavat tiedot
- 4.5 Suhde välimiehiin ym.

5 ASIANAJAJIEN KESKINÄISET SUHTEET

- 5.1 Ammatillinen yhteisyys
- 5.2 Eri jäsenvaltioiden asianajajien yhteistoiminta
- 5.3 Asianajajien välinen kirjeenvaihto
- 5.4 Korvaus toimeksiannon hankkimisesta
- 5.5 Yhteydenpito vastapuoliin
- 5.6 Asianajajan vaihdos
- 5.7 Vastuu palkkioista
- 5.8 Nuorten lakimiesten koulutus
- 5.9 Asianajajien väliset erimielisyydet

1 JOHDANTO

1.1 Asianajaja oikeudenhoidon osana

Oikeusvaltio perustuu lain kunnioittamiselle. Siinä on asianajajalla tärkeä tehtävä ja asema. Sen lisäksi, että hänen velvollisuuksiinsa kuuluu toimeksiannon tunnollinen hoitaminen lain puitteissa ja päämiehen antamia ohjeita noudattaen, asianajajan tulee toiminnallaan tukea samanaikaisesti sekä oikeudenhoidon tavoitteita että hänen puolustettavakseen uskottujen kansalaisoikeuksien toteutumiseen tähtääviä pyrkimyksiä. Asianajajan velvollisuutena on paitsi ajaa päämiehensä asiaa myös olla tämän neuvonantaja.

Asianajajan (toisinaan keskenään ristiriitaisilta tuntuvat) velvollisuudet kohdistuvat tämän vuoksi samanaikaisesti seuraaville tahoille:

- asiakkaaseen eli päämieheen nähden;
- tuomioistuimiin ja muihin viranomaisiin, joissa asianajaja ajaa päämiehensä asiaa tai edustaa tätä;
- asianajajakuntaan yleisesti ja erikseen kuhunkin kolleegaan;
- suureen yleisöön nähden. Asianajajat vapaana ja riippumattomana ammattikuntana, jota yhdistää heidän itsensä laatimien eettisten ohjeiden kunnioittaminen, ovat välttämättömiä kansalaisille näiden turvatessa ihmisoikeuksiaan yhteiskunnalliseen ja muiden eturyhmien vallankäyttöön nähden.

1.2 Hyvän asianajajatavan luonne

1.2.1 Kaikissa sivistysmaissa asianajajien keskeiseksi tunnustetun tehtävän täyttäminen varmistuu, kun asianajajakunta vapaaehtoisesti hyväksyy ammattieettiset ohjeet ja määräykset. Viime kädessä turvaudutaan kurinpidollisiin toimenpiteisiin, ellei hyvää asianajajatapaa noudateta.

1.2.2 Kunkin asianajajaliiton paikalliset ohjeet ja määräykset kumpuavat sen omista perinteistä. Ohjeet ovat sopeutuneet ammattikunnan järjestäytymistapaan ja tehtäväpiiriin kussakin jäsenvaltiossa, siellä noudatettuihin oikeudellisiin ja hallinnollisiin menettelytapoihin sekä kansalliseen lainsäädäntöön. Kansallisia ohjeita ei voi eikä pidä irrottaa tästä yhteydestään tai pyrkiä soveltamaan yleisesti, jos se ei olisi luontevaa. Kaikkien asianajajaliittojen ohjeet ja määräykset hyvästä asianajajatavasta pohjautuvat kuitenkin yhteisiin arvoihin ja pääasiassa yhdenmukaiseen perusnäkemykseen.

1.3 Yhteisten tapaohjeiden tarkoitus

1.3.1 Euroopan Unionin ja Euroopan Talousalueen yhdentymiskehityksen ja jatkuvasti lisääntyvän asianajajien monikansallisen toiminnan johdosta on osoittautunut välttämättömäksi laatia tapaohjeet rajat ylittävää toimintaa varten kaikille asianajajille siitä riippumatta, mihin asianajajaliittoon asianomainen kuuluu. Ohjeilla pyritään erityisesti vähentämään hankaluuksia, joita EY:n direktiivin 77/249 artiklassa 4 maaliskuun 22 päivältä 1977 viitatulla tavalla aiheutuu kahden (päälekkäisen) eettisen ohjeen soveltamisesta.

1.3.2 CCBE:ssä asianajajakuntaa edustavat järjestöt esittävät, että tämän asiakirjan ohjeet ja määräykset:

- hyväksytään Euroopan Unionin ja Euroopan Talousalueen kaikkien asianajajaliittojen tämänhetkisen yhteisen tahdon ilmentymäksi;
- vahvistetaan mahdollisimman pikaisesti kansallisiksi tai ETA:n ohjeiksi, joita sovelletaan Euroopan Unionin tai Euroopan Talousalueen asianajajien rajat ylittävään toimintaan;
- otetaan huomioon uudistettaessa kansallisia hyvää asianajajatapaa koskevia ohjeita ja määräyksiä asteittain harmonisoitaessa.

Järjestöt toivovat lisäksi, että kansallisia hyvää asianajajatapaa koskevia ohjeita ja määräyksiä tulkitaan ja sovelletaan mahdollisimman yhdenmukaisesti näiden tapaohjeiden kanssa.

Näiden tapaohjeiden astuttua voimaan rajat ylittävään asianajotoimintaan, asianajajan tulee edelleen noudattaa oman asianajajaliittonsa ohjeita ja määräyksiä sikäli kuin ne ovat sopuosoinnussa näiden ohjeiden kanssa.

1.4 Tapaohjeiden henkilöllinen ulottuvuus

Jäljempänä olevat ohjeet koskevat Euroopan yhteisössä ja Euroopan Talousalueella toimivia asianajajia direktiivissä 77/249 maaliskuun 22 päivältä 1977 määritellyllä tavalla.

1.5 Tapaohjeiden asiallinen ulottuvuus

Ohjeita sovelletaan Euroopan Unionissa ja Euroopan Talousalueella toimivan asianajajan rajat ylittävään toimintaan eikä niillä pyritä vaikeuttamaan kunkin jäsenvaltion kansallisten ohjeiden ja määräysten harmonisointia. Rajat ylittävällä toiminnalla tarkoitetaan:

- a) Kaikkia ammatillisia yhteyksiä muiden kuin asianajajan oman jäsenvaltion kollegoihin;
- b) Ammatillista toimintaa muussa jäsenvaltiossa riippumatta siitä, onko asi-

anajaja henkilökohtaisesti tuossa muussa jäsenvaltiossa vai ei.

1.6 Määritelmät

Näissä ohjeissa tarkoitetaan

- "Kotijäsenvaltiolla" sitä jäsenvaltiota, jossa toimivan asianajajaliiton jäsen asianajaja on.
- "Isäntäjäsenvaltiolla" jokaista muuta jäsenvaltiota, jossa asianajaja harjoittaa rajat ylittävää toimintaa.
- "Asianomaisella viranomaisella" niitä eri jäsenvaltioiden ammatillisia järjestöjä tai viranomaisia, jotka päättävät asianajajia sitovista ammatillisista ohjeista ja määräyksistä ja vastaavat asianajajien kurinpitomenettelystä.

2 YLEISIÄ PERIAATTEITA

2.1 Itsenäisyys ja riippumattomuus

2.1.1 Asianajajan lukuisista velvollisuuksista johtuu, että hänen tulee olla joka suhteessa riippumaton ja vapaana kaikista sivuvaikutteista, erityisesti niistä, joiden voidaan arvella johtuvan asianajajan omasta edusta tai ulkopuolisesta painostuksesta. Asianajajan itsenäisyys ja riippumattomuus ja tuomarin puolueettomuus ovat oikeudenhoidon uskottavuuden kannalta yhtä tärkeitä. Tämän vuoksi asianajajan tulee varoa heikentämästä riippumattomuuttaan ja säilyttää ammattikunniansa, vaikka se vaatisikin toimenpiteitä, jotka eivät miellytä päämiestä, tuomioistuinta tai muita tahoja.

2.1.2 Itsenäisyys ja riippumattomuus ovat välttämättömiä kaikissa asianajotehtävissä, niin oikeudellisessa neuvonnassa kuin oikeudenkäyntiasioissakin. Neuvo on arvoton, jos asianajaja sen on antanut vain oman etunsa nimissä tai ulkopuolisesta painostuksesta.

2.2 Luottamussuhde ja rehellisyys

Luottamuksellinen suhde edellyttää, että asianajajan henkilökohtainen kunnia, rehellisyys ja lahjomattomuus ovat epäilyjen ulkopuolelle. Nämä perinteiset hyveet kuuluvat asianajajan ammatillisiin velvollisuuksiin.

2.3 Vaitiolovelvollisuus

- 2.3.1 Asianajotoiminnan kannalta on keskeistä, että päämies voi asianajalleen kertoa seikkoja, joita hän ei kertoisi muille, ja että asianajaja voi luottamuksellisesti ottaa vastaan myös muita tietoja. Luottamussuhdetta ei synny, jos vaitiolovelvollisuudesta ei ole takeita. Vaitiolovelvollisuus on tämän vuoksi asianajotoiminnan perusteisiin kuuluva asianajajan oikeus ja velvollisuus.

Vaitiolovelvollisuuden merkitys sekä oikeudenhoidolle että asianajajien päämiehille edellyttää valtiovallan erityissuojelua.

- 2.3.2 Asianajajan vaitiolovelvollisuus koskee kaikkia tietoja, jotka hän on saanut asianajotehtäviä hoitaessaan.

- 2.3.3 Vaitiolovelvollisuus ei ole ajallisesti rajattu.

- 2.3.4 Asianajajan tulee pitää huolta, että myös hänen avustavat lakimiehensä, muu henkilökuntansa ja kaikki ne, joiden palveluksia hän ammattia harjoittaessaan käyttää, noudattavat vaitiolovelvollisuutta.

2.4 Muiden asianajajaliittojen ohjeiden huomioonottaminen

Euroopan Unionin ja Euroopan Talousalueen oikeusjärjestysten perusteella asianajaja saattaa olla velvollinen noudattamaan isäntäjäsenvaltion asianajajaliiton ohjeita ja määräyksiä. Asianajajilla on velvollisuus olla perillä heitä kussakin tehtävässään koskevista tapaohjeista.

CCBE:n jäsenliittojen tulee toimittaa hyvää asianajajatapaa koskevat ohjeensa CCBE:n sihteeristölle, jotta kukin asianajaja voi saada voimassaolevasta tapaohjeesta jäljennöksen.

2.5 Sopimattomat sivutoimet ja ammatit

- 2.5.1 Eräät työtehtävät on kielletty asianajajan itsenäisen ja riippumattoman toiminnan turvaamiseksi ja koska asianajaja on osa oikeudenhoitoa.

- 2.5.2 Asianajajan tulee isäntäjäsenvaltiossa noudattaa asianajajia kansallisesti sitovia ohjeita ja määräyksiä sopimattomista sivutoimista ja ammateista, kun hän hoitaa asianajotehtävää oikeudenkäynnissä tai julkisen viranomaisen edessä,

- 2.5.3 Kun asianajaja aikoo kiinteästä toimipaikasta käsin harjoittaa isäntäjäsenvaltiossa täysin kaupallista tai muuta toimintaa, joka ei liity asianajotoimintaan, hänen tulee noudattaa asianajajia kansallisesti sitovia ohjeita ja määräyksiä sopimattomista sivutoimista ja ammateista.

2.6 Asianajotoiminnan markkinointi

- 2.6.1 Asianajaja ei saa ilmoitella eikä markkinoida asianajotoimintaansa jäsenmaissa, joissa se ei ole sallittua.

Muutoin asianajajan tulee ilmoitella tai markkinoida asianajotoimintaansa ainoastaan siinä laajuudessa ja tavalla, joka on sallittu häntä itseään koskevien ohjeiden ja määräysten mukaisesti.

- 2.6.2 Ilmoittelun ja markkinoinnin katsotaan tapahtuvan jäsenvaltioissa, jossa se on sallittua, mikäli asianomainen osoittaa, että tarkoituksena on ollut hankkia asiakkaita vain menettelyn sallivan jäsenvaltion alueella markkinoinnin vaikutuksen leviäminen muualle on sattumanvaraista.

2.7 Päämiehen etusija

Asianajajan tulee kaikessa toiminnassaan noudattaa lakia ja hyvää asianajajatappaa, johon kuuluu päämiehen etujen mukainen toiminta sekä päämiehen edun asettaminen oman ja kollegojen edun edelle.

2.8 Vastuunrajoitus

Asianajaja voi rajoittaa vastuutaan päämieheen ja muuhun asiakkaaseen nähden kotijäsenvaltion ja isäntjäsenvaltion lainsäädännön sallimissa rajoissa sekä noudattaen häntä itseään koskevia ohjeita ja määräyksiä hyvästä asianajajatastavasta.

3 SUHDE PÄÄMIEHEEN

3.1 Toimeksiannon vastaanottaminen ja siitä luopuminen

- 3.1.1 Asianajaja ei saa ryhtyä hoitamaan päämiehen asiaa ilman tältä saatua toimeksiantoa. Hän voi kuitenkin hoitaa asiaa, jonka hän on saanut tehtäväkseen toiselta asianajajalta, jolla puolestaan on toimeksianto päämieheltä, tai jos asianajotehtävä perustuu tuomioistuimen tai muun viranomaisen päätökseen.

Jos toimeksiantoa tarjoavan henkilöllisyys tai oikeushenkilön edustajan toimivalta tahi valtuutus ei ole selvä, asianajajan tulee ryhtyä kohtuullisena pidettävään toimenpiteisiin sen varmistamiseksi.

- 3.1.2 Asianajajan tulee neuvoa ja edustaa päämiestään joutuisasti, huolellisesti ja ahkerasti. Hän vastaa saamansa toimeksiannon täyttämisestä henkilökohtaisesti. Asianajajan on pidettävä päämies ajan tasalla hänen hoidettavakseen uskotun tehtävän edistymisestä.

- 3.1.3 Jos asianajaja tietää tai hänen pitäisi tietää, ettei hän kykene samaansa tehtävää hoitamaan, hänen on siitä luovuttava tai ryhdyttävä yhteistyöhön sellaisen asianajajan kanssa, joka pystyy tehtävään.

Asianajaja ei saa ottaa vastaan toimeksiantoa, jos hän ei muiden työtehtävien vuoksi ehdi sitä viivytyksittä hoitamaan.

- 3.1.4 Kun asianajaja luopuu toimeksiannosta, hänen on meneteltävä siten, että päämies välttyy oikeudenmenetyksiltä ja pystyy ajoissa hankkimaan uuden lainopineen avustajan.

3.2 Eturistiriita

- 3.2.1 Asianajaja ei saa neuvoa tai edustaa samassa asiassa kahta tai useampaa päämiestä eikä toimia heidän puolestaan, jos päämiesten edut asiassa ovat ristiriitaiset tai eturistiriidan mahdollisuus on ilmeinen.

- 3.2.2 Asianajajan on luovuttava kaikista asiaan liittyvistä toimeksiannoista, jos usean päämiehen edut joutuvat ristiriitaan. Toimeksiannosta on luovuttava myös silloin, kun asianajaja saattaisi joutua rikkomaan vaitiolovelvollisuutensa tai hänen itsenäisyytensä ja riippumattomuutensa joutuu vaaraan.

- 3.2.3 Asianajajan on torjuttava tarjottu toimeksianto, jos hänen aikaisemmasta toimeksiannosta johtuva vaitiolovelvollisuutensa vaarantuisi tai uusi päämies saisi perusteetonta etua tiedoista, joita asianajajalla on aikaisemman päämiehen oloista.

- 3.2.4 Jos asianajajat toimivat yhteisönä, koskevat artikkelit 3.2.1.-3.2.3. yhteisöä ja kaikkia siihen osallisia.

3.3 Pactum de quota litis

- 3.3.1 Asianajaja ei saa solmia pactum de quota litis -sopimusta.

- 3.3.2 Pactum de quota litis -sopimuksella tarkoitetaan asianajajan ja hänen päämiehensä keskeistä palkkiosopimusta, joka on solmittu ennen toimeksiannon päättymistä ja jossa päämies sitoutuu suorittamaan asianajajalle palkkiona määräosan saavutetusta lopputuloksesta. Asiaan ei vaikuta, onko kyse rahasuorituksesta tai jostain muusta etuudesta, jonka päämies riidan ratkaisussa saavuttaa.

- 3.3.3 Pactum de quota litis -sopimus ei tarkoita sopimusta, jonka mukaan asianajajan palkkiolaskutus määräytyy toimeksiannon tarkoittaman asian arvon mukaan, jos

tuot sopimus on tehty virallisesti vahvistettujen palkkionmääräämisperusteiden mukaisesti tai toimivaltaisen viranomaisen valvonnassa.

3.4 Palkkion määräytyminen

- 3.4.1 Asianajopalkkion tulee olla perusteiltaan selkeä ja määrältään kohtuullinen.
- 3.4.2 Asianajopalkkioon sovelletaan asianajajan oman liiton piirissä noudatettavia palkkionmääräämisperusteita, elleivät asianajaja ja hänen päämiehensä ole toisin sopineet. Jos asianajaja kuuluu useampaan kuin yhteen asianajajaliittoon, palkkioon sovelletaan niitä perusteita, joilla on läheisin yhteys toimeksiantoon.

3.5 Ennakkomaksu

Asianajajan vaatima ennakkomaksu palkkionsa ja/tai kulujensa kattamiseksi ei saa määrältään ylittää kohtuullista arviota lopullisesta palkkiosta ja asiaan liittyvistä mahdollisista kuluista.

Jos päämies ei suorita vaadittua ennakkomaksua, asianajajalla on oikeus luopua toimeksiannosta tai kieltäytyä sitä hoitamasta, ottaen kuitenkin artiklan 3.1.4. määräykset huomioon.

3.6 Palkkion jakaminen ulkopuolisten kanssa

- 3.6.1 Lukuun ottamatta seuraavan artiklan määräyksiä asianajaja ei saa jakaa palkkiotaan muun kuin toisen asianajajan kanssa, ellei kotijäsenvaltion laki salli yhtiön tai muun yhteisön muodostamista tämän kanssa.
- 3.6.2 Artiklan 3.6.1 määräykset eivät estä asianajajaa maksamasta palkkiota, provisiota tai muuta korvausta edesmenneen asianajajan perilliselle tai eläkkeelle siirtyneelle asianajajalle, jos suorituksen aiheena on edesmenneen tai eläkkeelle siirtyneen asianajajan toiminnan haltuunotto.

3.7 Toimeksiannon taloudellinen hoito ja julkinen oikeusapu

- 3.7.1 Asianajajan tulee tavoitella kustannuksiltaan mahdollisimman edullista ratkaisua hoitamaansa asiaan ja toimeksiannon aikana soveliaissa vaiheissa arvioida sovinnollisen ratkaisun mahdollisuus ja/tai vaihtoehtoisten riidanratkaisumenetelmien soveltuvuus.
- 3.7.2 Asianajajan tulee antaa päämiehelleen tieto hänen mahdollisesta oikeudestaan julkiseen oikeusapuun.

3.8 Asiakasvarat

- 3.8.1 Saadessaan asianajotoimintaansa liittyen millä tavoin tahansa haltuunsa päämiehelle tai kolmannelle henkilölle kuuluvia varoja (jäljempänä "asiakasvarat") asianajajan tulee noudattaa seuraavia ohjeita:
- 3.8.1.1 Asiakasvarat tulee pitää pankin tai muun julkisen valvonnan alaisen rahalaitoksen tilillä ja kaikki asianajajalle tarkoitetut asiakasvarat tulee suorittaa tällaiselle tilille, ellei päämies nimenomaisesti tai hiljaisesti suostu siihen, että varoja hoidetaan toisin.
- 3.8.1.2 Jokaisen asianajajan nimellä avatun asiakasvarojen tilin tiedoista tulee käydä ilmi, että varat on talletettu päämiehen lukuun.
- 3.8.1.3 Asianajajan nimellä avatuilla asiakasvarojen tileillä tulee aina olla rahamäärä, joka vastaa asianajajan hallussa kulloinkin olevien asiakasvarojen yhteismäärää.
- 3.8.1.4 Asiakasvarojen tulee olla päämiehille suoritettavissa joko välittömästi tai muilla päämiehen määräämillä ehdoilla.
- 3.8.1.5 Asiakasvaroista saa päämiehen puolesta suorittaa maksuja vain, jos laki sen sallii tai maksu perustuu tuomioistuimen määräykseen tahi päämies, jonka lukuun maksu suoritetaan, sen nimenomaisesti tai hiljaisesti hyväksyy. Kiellettyihin maksuihin kuuluvat:
- a) maksut toisen asiakkaan lukuun olevista asiakasvaroista toiselle asiakkaalle tai tämän lukuun ja
  - b) asianajajalle suoritettava palkkio
- 3.8.1.6 Asianajajan tulee pitää asiakasvaroista täsmällistä kirjanpitoa, joka kunkin päämiehen tulee saada omalta osaltaan pyynnöstä tarkistaa. Kirjanpidosta tulee käydä ilmi kunkin päämiehen varoja koskeneet tapahtumat ja se, miten varat ovat erotettavissa muista asianajajan hallussa olevista varoista.
- 3.8.1.7 Kaikissa jäsenvaltioissa asianomaisilla viranomaisilla on oikeus salassapito säilyttäen tarkastaa asianajajan asiakasvaroja koskeva kirjanpito varmistuakseen ohjeiden noudattamisesta sekä määrätä seuraamuksia laiminlyönteihin syyllistyneille asianajajille.
- 3.8.2 Asiakasvarojen hallussapidon ja tilittämisen suhteen asianajajan tulee noudattaa kotijäsenvaltionsa asianomaisen viranomaisen antamia määräyksiä myös muussa jäsenvaltiossa haltuunsa uskottujen asiakasvarojen suhteen, ellei jäljempänä toisin määrätä, ja ottaen huomioon artiklan 3.8.1 määräykset.

- 3.8.3 Asianajaja, joka toimii isäntäjäsenvaltiossa, voi kotijäsenvaltionsa ja isäntäjäsenvaltion asianomaisten viranomaisten suostumuksella noudattaa isäntäjäsenvaltion määräyksiä asiakasvarojen hoidosta kotijäsenvaltionsa ohjeiden asemesta. Tällöin asianajajan tulee kohtuullisessa määrin tiedottaa päämiehilleen noudattavansa isäntäjäsenvaltion ohjeita.

3.9 Ammatillinen vastuuvakuutus

- 3.9.1 Asianajajalla tulee aina olla voimassa vastuuvakuutus, joka kattaa huolimattomuudesta ammatin harjoittamisessa johtuneet vahingot sellaisessa laajuudessa, jota voidaan pitää kohtuullisena kun otetaan huomioon hänen työhönsä käytännössä kuuluvien riskien luonne ja laajuus.
- 3.9.2 Seuraavia määräyksiä sovelletaan asianajajan toimiessa isäntäjäsenvaltiossa:
- 3.9.2.1 Asianajajan on noudatettava hänen kotijäsenvaltiossaan voimassa olevia ammatillista vastuuvakuutusta koskevia ohjeita ja määräyksiä.
- 3.9.2.2 Kotijäsenvaltiossa vakuutetun asianajajan, joka tarjoaa palveluksia tai harjoittaa asianajotoimintaa myös muussa jäsenvaltiossa, tulee ensisijaisesti pyrkiä saamaan kotijäsenvaltion vakuutusturva siten laajennettuna, että se kattaa myös hänen muussa jäsenvaltiossa tarjoamansa palvelukset tai hänen siellä harjoittamansa asianajotoiminnan.
- 3.9.2.3 Jos asianajaja ei pysty laajentamaan artiklassa 3.9.2.2 mainituin tavoin vakuutustaan tai jos hän ei kotijäsenvaltiossaan ole velvollinen vakuutusta ottamaan, hänen tulee, tarjotessaan palveluita tai harjoittaessaan asianajotoimintaa jossain muussa jäsenvaltiossa, kaikin käytettävissä olevin keinoin hankkia isäntäjäsenvaltion asianajajilta edellytetyn vastuuvakuutuksen kanssa ainakin perusteiltaan yhdenmukainen vakuutus.
- 3.9.2.4 Sikäli kuin asianajaja ei pysty hankkimaan edellä olevien ohjeiden edellyttämää vakuutusturvaa, hänen tulee ilmoittaa vakuutuksen puuttumisesta sellaisille päämiehilleen, joita tilanne saattaa koskea.
- 3.9.2.5 Asianajaja, joka toimii isäntäjäsenvaltiossa, voi kotijäsenvaltionsa ja isäntäjäsenvaltion asianomaisten viranomaisten suostumuksella noudattaa isäntäjäsenvaltion määräyksiä ammatillisesta vastuuvakuutuksesta kotijäsenvaltionsa ohjeiden asemesta. Tällöin asianajajan tulee kohtuullisessa määrin tiedottaa päämiehilleen noudattavansa isäntäjäsenvaltion ohjeita.

4 SUHDE TUOMIOISTUIMIIN

4.1 *Sovellettavat hyvää asianajajatapaa koskevat ohjeet*

Esiintyessään tai osallistuessaan jutun käsittelyyn tuomioistuimessa tai muun tuomiovaltaa harjoittavan elimen edessä, asianajajan tulee noudattaa siinä viiranomaisessa sovellettavia hyvää asianajajatapaa koskevia ohjeita.

4.2 *Oikeudenkäynnin tasapuolisuus*

Asianajajan tulee oikeudenkäynnissä aina menetellä tasapuolisesti. Hän ei esimerkiksi saa ottaa yhteyttä tuomariin ilmoittamatta etukäteen vastapuolen asianajajalle eikä jättää todistusaineistoa, muistiinpanoja tai asiakirjoja tuomarille saattamatta niitä hyvissä ajoin sitä ennen vastapuolen asianajajan tietoon, mikäli muu menettely ei ole luvallista prosessuaalisten säädösten perusteella. Asianajaja ei saa paljastaa tuomioistuimelle vastapuolen tai sen avustajan tekemää sovintoesitystä, ellei laki sitä salli tai vastapuolen asianajaja paljastamiseen nimenomaisesti suostu.

4.3 *Käyttäytyminen tuomioistuimessa*

Asianajajan tulee ajaa asiakkaansa etuja rehellisesti ja pelotta sekä ottamatta varteen omaa etuaan tai hänelle itselleen tai muille koituvia seurauksia ja samalla osoittaa asiaan kuuluvaa kunnioitusta ja arvonantoa tuomioistuimelle.

4.4 *Väärät ja harhaanjohtavat tiedot*

Asianajaja ei koskaan saa antaa tuomioistuimelle tietensä vääriä tai harhaanjohtavia tietoja.

4.5 *Suhde välimiehiin ym.*

Säännöt asianajajan suhteesta tuomioistuimiin koskevat myös hänen suhdettaan välimiehiin ja muihin henkilöihin, jotka, vaikka tilapäisestikin, ovat oikeudenhoitoon kuuluvissa tehtävissä.

5 ASIANAJAJIEN KESKINÄISET SUHTEET

5.1. Ammatillinen yhteisyys

5.1 Asianajoammatin yhteisyys edellyttää asianajajien keskinäistä luottamusta ja yhteistoimintaa, joka koituu heidän päämiestensä eduksi ja on omiaan vähentämään aiheettomia oikeudellisia toimenpiteitä sekä muuta asianajajakunnan arvostuksen kannalta vahingollista käytöstä. Missään olosuhteissa ammattikunnan etuja ei kuitenkaan ole oikeus asettaa päämiesten etujen edelle.

5.1.2 Asianajajan tulee suhtautua kaikkiin muiden jäsenvaltioiden asianajajiin ammatillisina kollegoinaan, kohdella heitä tasapuolisesti ja osoittaa arvontoa.

5.2 Eri jäsenvaltioiden asianajajien yhteistoiminta

5.2.1 Asianajajan on torjuttava toisesta jäsenvaltiosta olevan asianajajan tarjoama tehtävä, jota hän ei pysty hoitamaan. Hänen tulee antaa kollegallensa tietoja, jotka auttavat tätä kääntymään tarjottua tehtävää hoitamaan pystyvän asianajajan puoleen.

5.2.2 Eri jäsenvaltioista olevien asianajajien tehdessä yhteistyötä, molempien tulee ottaa huomioon, että kyseisten maiden oikeusjärjestelmissä, niiden asianajajaliittojen toimivallassa sekä asianajajien kansallisissa velvollisuuksissa saattaa olla eroavaisuuksia.

5.3 Asianajajien välinen kirjeenvaihto

5.3.1 Kun asianajaja lähettää luottamuksellisen viestin toisesta jäsenvaltiosta olevalle kollegalle tai lähettää viestin sitoumuksetta, hänen tulee tästä ilmoittaa selkeästi.

5.3.2 Mikäli luottamuksellisen tai sitoumuksetta lähetetyn viestin vastaanottaja ei voi sitä käsitellä sellaisena, hänen tulee palauttaa viesti lähettäjälle paljastamatta sen sisältöä muille.

5.4 Korvaus toimeksiannon hankkimisesta

5.4.1 Asiakkaan hankkimisesta tai asianajajan suosittelemisesta asiakkaalle asianajaja ei saa vaatia palkkiota, provisiota tai muuta korvausta eikä sellaista vastaanottaa toiselta asianajajalta tai muulta henkilöltä.

5.4.2 Asianajaja ei saa kenellekään maksaa palkkiota, komissiota tai muuta korvausta siitä hyvästä, että tämä on osoittanut hänelle päämiehen.

5.5 Yhteydenpito vastapuoliin

Asianajaja ei saa määrättyyn oikeudenkäyntiin tai asiaan liittyvän toimeksiannon kestäessä olla suoraan yhteydessä henkilöön, josta hän tietää, että tätä edustaa tai neuvoo oikeudenkäynnissä tai asiassa toinen asianajaja, ellei tämä toinen asianajaja ole antanut tähän suostumustaan (jolloin hänen tulee pitää tämä toinen asianajaja tietoisena jokaisesta tällaisesta yhteydenpidosta).

5.6 Asianajajan vaihdos

5.6.1 Kun asianajajan toimeksiantoon kuuluu edustaa päämiestä toisen asianajajan asemesta, tulee hänen ilmoittaa asiasta tuolle toiselle asianajajalle ja hänen tulee, ottaen huomioon artiklan 5.6.2 määräykset, ennen toimeksiannon hoitamisen aloittamista varmistaa, että aikaisemman asianajajan palkkion ja kulujen suorittamiseksi on ryhdytty toimenpiteisiin. Tämä velvollisuus ei kuitenkaan saata asianajajaa henkilökohtaisesti vastuuseen aikaisemman asianajajan palkkioiden ja kulujen korvaamisesta.

5.6.2 Jos asiakkaan etu vaatii kiireellisiä toimenpiteitä ennen kuin artiklan 5.6.1 määräykset ne sallisivat, toimenpiteisiin voidaan ryhtyä edellyttäen, että asianajaja välittömästi ilmoittaa asiasta aikaisemmalle asianajajalle.

5.7 Vastuu palkkioista

Asianajaja on henkilökohtaisesti vastuussa toisesta jäsenvaliosta olevalle asianajajalle kuuluvien palkkioiden, kulujen ja suoranaisten kustannusten maksamisesta, kun hän käyttää tätä paikallisasiamiehenä tiettyä asiaa varten tai konsultoi tätä ammatillisesti eikä ainoastaan suosittelle tai pelkästään esittelle häntä mahdolliselle asiakkaalle. Vastuu on voimassa, vaikka päämies on maksukyvytön. Asianomaiset asianajajat voivat kuitenkin aloittaessaan toimeksiannon sopia asiasta toisin. Toimeksiannon antanut asianajaja voi koska tahansa toimeksiannon kestäessä rajoittaa velvollisuutensa siihen palkkion, kulujen ja suoranaisten kustannusten yhteismäärään, joka on kertynyt ennen kuin vastaisesta maksuvelvollisuudesta irtautumisesta on ilmoitettu toiselle asianajajalle.

5.8 Nuorten lakimiesten koulutus

Asianajajien välisen luottamuksen ja yhteistyön parantamiseksi asiakkaiden etua silmälläpitäen on tarpeellista levittää tietoa eri jäsenvaltioiden lainsäädännöstä ja lainkäytöstä. Tähän nähden asianajajien tulee, harkitessaan nuorien asianajajien tarvitsemaa koulutusta, ottaa lukuun myös muista jäsenvaltioista olevat nuoret asianajajat ja vastavalmistuneet lakimiehet.

5.9 Asianajajien väliset erimielisyydet

- 5.9.1 Asianajajan tulee kiinnittää toisesta jäsenvaltiosta olevan kollegan huomiota asiaan, jos hän katsoo tämän menetelleen hyvän asianajajatavan vastaisesti,.
- 5.9.2 Jos eri jäsenvaltioista olevien asianajajien kesken puhkeaa henkilökohtainen ammatillista laatua oleva riita, tulee näiden, mikäli mahdollista, ensin pyrkiä ratkaisemaan se sovinnollisesti.
- 5.9.3 Artikloissa 5.9.1 tai 5.9.2 mainituissa asioissa ei asianajaja saa käynnistää mitään virallista menettelyä toisesta jäsenvaltiosta olevaa kollegaa vastaan ilmoittamatta asiasta ensin asianajajaliitoille, joihin he kuuluvat, jotta liitot voivat myötävaikuttaa sovinnolliseen ratkaisuun.

**TAPAOHJEISIIN LISÄTTY
JULKILAUSUMA**

CCBE pyrkii harmonisoimaan jäsenjärjestöjensä piirissä vallitsevia eettisiä asenteita. Sen vuoksi se suosittelee jäsenvaltioiden kansallisille asianajajaliitoille, että ne sisällyttäisivät, elleivät jo ole niin tehneet, omiin tapaohjeisiinsa seuraavat veloitteet:

1. Asianajajan tulisi kussakin toimeksiannossa varmistaa päämiehensä tai tämän edustajan henkilöllisyys.
2. Asianajajan tulisi vastaanottaa asiakasvaroja vain silloin, kun ne varta vasten liittyvät nimeltä mainittuun toimeksiantoon.
3. Oikeustoimissa avustavien asianajajien tulisi voida luopua toimeksiannosta, jos heillä on perusteltu aihe epäillä toimenpiteiden johtavan rahanpesuun eikä päämies suostu toimenpiteistä luopumaan.

CCBE:n tarkoituksena on sisällyttää nämä veloitteet Euroopan Unionin asianajajien tapaohjeisiin.